

ผลของการพัฒนาเมืองภายใต้อิทธิพลการผังเมืองตะวันตก : กรณีศึกษาเมืองลพบุรี

นางสาวธนาพร เทียมศรีรัชนีกร

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974 - 17 - 1473 - 4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I21010262

EFFECTIVENESS OF URBAN DEVELOPMENT UNDER WESTERN URBAN PLANNING
INFLUENCE: A CASE STUDY OF MUANG LOP BURI

Miss Thanaporn Tiamsrirutchaneekorn

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Urban and Regional Planning in Urban Planning

Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architect

Chulalongkorn University

Academic Year 2545

ISBN 974 – 17 – 1473 - 4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการพัฒนาเมืองภายใต้อิทธิพลกรรมผังเมืองตะวันตก กรณีศึกษา
เมืองลพบุรี

โดย

นางสาวชนาพร เทียมศรีรัมย์

สาขาวิชา

การวางผังเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพรัตน์ ตาปนานนท์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สัจกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา ธาดานิติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพรัตน์ ตาปนานนท์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ขวัญสรวย อติโพธิ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประสงค์ เอี่ยมอนันต์)

นางสาวธนาพร เทียมศรีวิชานีกร : ผลของการพัฒนาเมืองภายใต้อิทธิพลการผังเมืองตะวันตก (EFFECTIVENESS OF URBAN DEVELOPMENT UNDER WESTERN URBAN PLANNING INFLUENCE : A CASE STUDY OF MUANG LOPBURI) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพพันธ์ ตาปานานนท์ ,187หน้า . ISBN 974 - 17 - 1473 - 4.

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและประเมินผลการปฏิบัติทางผังเมืองที่เกิดจากการนำแนวคิดวิธีการพัฒนาเมืองตามรูปแบบการผังเมืองตะวันตกเข้ามาใช้ในการดำเนินงานพัฒนาเมืองลพบุรีในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการวางและจัดทำแผนผังโครงการพัฒนาเมืองลพบุรีเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติต่อไป

จากการที่จอมพล ป. พิบูลสงครามได้มีนโยบายพัฒนาเมืองลพบุรีให้เป็นเมืองทหารที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ พร้อมทั้งได้มีแนวคิดการวางผังเมืองแห่งใหม่ที่ต่อเนื่องจากเมืองเก่าเพื่อเป็นการรองรับการเจริญเติบโตที่จะเกิดขึ้นและเป็นการแก้ไขปัญหาความแออัดภายในบริเวณเมืองเก่า โดยเมื่อเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเมืองกับสภาพของเมืองลพบุรีพบว่าเมืองมีองค์ประกอบทางกายภาพที่มีพัฒนาการตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์มาสู่เมืองใหม่ที่มีรูปแบบอิทธิพลจากตะวันตกพร้อมกับฐานะของการเป็นศูนย์กลางทางทหาร โดยผลของการพัฒนาครั้งนี้ทำให้พื้นที่บริเวณเมืองใหม่มีการเพิ่มขึ้นของอาคารบ้านเรือนอย่างรวดเร็ว แต่ในปัจจุบันพบว่าพื้นที่บริเวณดังกล่าวมีแนวโน้มของการเจริญเติบโตที่ลดลงเนื่องจากขาดพื้นที่ในการขยายตัวของเมืองที่เหมาะสม ทำให้คนเลือกสร้างบ้านเรือนในบริเวณที่อยู่นอกเขตผังเมืองที่สร้างขึ้นในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในขณะที่บริเวณเมืองเก่าก็ยังคงมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างแออัด ทำให้สภาพแวดล้อมบริเวณเมืองเก่าขาดคุณค่าที่เหมาะสม

ในการศึกษาเกี่ยวกับผลของการพัฒนาเมืองลพบุรีภายใต้อิทธิพลการวางผังเมืองตะวันตกในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทางกายภาพของเมืองลพบุรีด้วยการส่งเสริมพัฒนาพื้นที่เมืองที่สร้างขึ้นสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามให้เป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมที่สำคัญของเมือง และเพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายลดความแออัดภายในบริเวณเมืองเก่าที่ยังคงเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันมีการวางแผนพัฒนาพื้นที่นอกเขตเทศบาล ซึ่งเป็นพื้นที่ขยายตัวของเมืองแห่งใหม่ รวมทั้งควรมีการพัฒนาทางด้านกายภาพในบริเวณเมืองเก่าและเมืองใหม่ให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกัน

ภาควิชา   การวางแผนภาคและเมือง   ลายมือชื่อนิสิต ..... *ภพ พิศาล* .....
สาขา   การวางผังเมือง   ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *ไฉน นน* .....
ปีการศึกษา   2545

4274124725 : MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD : CITY BEAUTIFUL MOVEMENT / MUANG LOPBURI / GENERAL P. PIBULSONGKRAM
THANAPORN TIAMSRIRUTCHANEEKORN : EFFECTIVENESS OF URBAN DEVELOPMENT
UNDER WESTERN URBAN PLANNING INFLUENCE : A CASE STUDY OF MUANG LOPBURI.
THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR NOPANANT TAPANANONT, Ph.D. 187
PP.ISBN 974 – 17 – 1473 – 4.

The objective of this thesis is to study and evaluate the implementation of applying western city planning in developing Lopburi province in the age of General P. Pibulsongkram. The suggestion of appropriate and effective planning for Lopburi is also included in this study.

General P. Pibulsongkram had developed Lopburi to be an important military city for the country as well as new city area expanded from the old city area supporting growth and reduce population density in the old area. This development had swiftly increased in housing and population in the new area afterward but now the growth has been decreased due to limited area availability. This resulted in an increase in new housing outside city area and high density in the city which ruins the value of inner city.

To solve above problem , this study has suggested physical renovations of the city and developed inner city area to be an important commercial center. At the same time expand the city by developing new area outside city to reduce the high – density population 's problem. The physical development of both new and old area should be in the same direction and be harmony.

Department of Urban and Regional Planning
Field of study Urban Planning
Academic year 2002

Student 's signature Thanaporn T.
Advisor's signature Nopanant T.

กิตติกรรมประกาศ

ถึงแม้ว่าเวลาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้โดยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาเพียงลำพังก็ตาม แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธบุคคลสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนมีความพยายามจนสำเร็จเป็นวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้ นั่นคือ อาจารย์ณพนันท์ ตาปนานนท์ ที่รับเป็นที่ปรึกษา คอยดูแล ให้คำแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนไม่ประเมินคุณค่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แค่ปรากฏอยู่ในเล่มเท่านั้น ซึ่งผู้เขียนถือว่าสิ่งนี้เป็นความประทับใจที่ผู้เขียนไม่อาจลืมได้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และคอยดูแลเอาใจใส่ผู้เขียนตลอดการศึกษาเล่าเรียนเสมอมา

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประสงค์ เอี่ยมอนันต์ ที่คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษาทั้งในด้านการทำงานตลอดจนขณะทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากปราศจากความเมตตาจากอาจารย์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็คงไม่อาจสำเร็จได้เช่นกัน

ขอขอบคุณพี่ เพื่อน และน้องจากคณะโบราณคดี และบริษัทมรดกโลก จำกัด คุณเกษมา เกาไศยานนท์ คุณพัชรี คุณะสาร คุณสุรศักดิ์ พันธุ์บุตร คุณทิพารัตน์ ภูพลับ คุณวรกานต์ วงษ์สุวรรณ คุณฐาภกร อังกรวัฒนานุกร คุณปิยะรัตน์ เรืองแสง คุณอมร ชามทองที่คอยแนะนำช่วยเหลือทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ขอขอบคุณพี่ไกรฤทธิ์ กอแสงเรื่องที่เป็นกำลังใจให้เสมอ ขอขอบคุณคุณปีเตอร์มิตรแท้จากอินเทอร์เน็ตที่ช่วยทำหน้าที่สุดท้ายของวิทยานิพนธ์

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ส่วนหนึ่งเกิดจากความห่วงใย การช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อน พี่ ทุกคน ขอขอบคุณเพื่อนผั่งเมืองรุ่น 24 ทุกคน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง และห้องคอมพิวเตอร์

สิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนตั้งใจนั้นคือขอมอบความสำเร็จครั้งนี้ให้กับครอบครัวเทียมศิริ รัชนีกร ครอบครัวมีหิรัญ และครอบครัวแสงสายัณห์ที่คอยอบรมเลี้ยงดูมาโดยตลอด

ท้ายสุด หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดแต่ประการใดผู้เขียนขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ธนาพร เทียมศิริรัชนีกร

สารบัญ

	หน้าที่
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
สารบัญแผนที่.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญแผนภูมิ	ฅ
บทที่ 1	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.1 วัตถุประสงค์	2
1.2 ขอบเขตและข้อจำกัดในการศึกษา	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 วิธีดำเนินการศึกษา	4
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความหมายและความสำคัญของการวางผังเมือง	5
2.2 การนำแนวคิดกระแสความสวยงามของเมืองมาปฏิบัติในแง่ของการวางผังเมือง	6
2.2.1 ความหมายของการพัฒนาเมืองเพื่อความสวยงาม	6
2.2.2 ตัวอย่างของการนำวิธีการปรับปรุงเมืองเพื่อความสวยงาม มาใช้ในต่างประเทศ	10
2.3 ตัวอย่างของการนำวิธีการปรับปรุงเมืองเพื่อความสวยงามมาใช้ ในประเทศไทย	15
2.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผังเมืองลพบุรี	16
2.5 การประเมินผลของโครงการวางผังเมืองใหม่ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม	18
บทที่ 3 การศึกษาหลักการและแนวคิดในการวางผังเมืองลพบุรี สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม	
3.1 ความเป็นมาและความสำคัญของเมืองลพบุรี	19

สารบัญ (ต่อ)

3.1.1	สมัยก่อนประวัติศาสตร์	19
3.1.2	สมัยประวัติศาสตร์.....	20
3.1.2.1	ลพบุรีในช่วงพุทธศตวรรษที่ 12 – 16 (สมัยทวารวดี)	20
3.1.2.2	ลพบุรีในช่วงพุทธศตวรรษที่ 16 – 18 (สมัยลพบุรี)	21
3.1.2.3	ลพบุรีในช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 – 19 (สมัยสุโขทัย)	23
3.1.2.4	ลพบุรีในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19 – 24 (สมัยอยุธยา)	24
3.1.2.5	ลพบุรีในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 (สมัยธนบุรี)	27
3.1.2.6	ลพบุรีในช่วงสมัยรัชกาลที่ 1 – 3	28
3.1.2.7	ลพบุรีในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 – 6	28
3.1.2.8	สมัยรัชกาลที่ 7	32
3.2	แนวความคิดผังเมืองลพบุรีภายใต้การนำของจอมพล ป. พิบูลสงคราม	
3.2.1	ความเป็นมาของผังเมือง	33
3.2.2	วัตถุประสงค์ของผังเมือง	34
3.2.3	การดำเนินการทางผังเมือง	36
3.2.3.1	การเวนคืนที่ดิน	36
3.2.3.2	แผนการดำเนินการพัฒนาเมืองลพบุรี	41
3.2.3.2.1	การพัฒนาเมืองลพบุรีในช่วงเวลาพ.ศ. 2475-2483 ...	42
3.2.3.2.2	การพัฒนาเมืองลพบุรีในช่วงเวลาพ.ศ. 2484-2488 ...	62
3.2.3.2.3	การพัฒนาเมืองลพบุรีในช่วงเวลาพ.ศ. 2491-2500 ...	65
บทที่ 4 สภาพเมืองลพบุรีในปัจจุบัน		
4.1	ลักษณะประชากร	70
4.1.1	ประชากรในระดับจังหวัด	69
4.1.2	ประชากรในระดับเมืองลพบุรี	69
4.1.2.1	จำนวนประชากร	69
4.1.2.2	ความหนาแน่นของประชากร	72
4.1.2.3	อัตราการเจริญเติบโตของประชากร	74
4.2	สภาพทางกายภาพ	75
4.2.1	สภาพทางภูมิศาสตร์	75

สารบัญ (ต่อ)

4.2.1.1	สภาพภูมิประเทศ	76
4.2.1.2	ทรัพยากรน้ำ	77
4.2.2	ลักษณะการใช้ที่ดิน	78
4.2.2.1	ลักษณะการใช้ที่ดินพ.ศ. 2495	79
4.2.2.2	ลักษณะการใช้ที่ดินพ.ศ. 2517	83
4.2.2.3	ลักษณะการใช้ที่ดินพ.ศ.2542	89
4.2.3	ประเภทอาคาร	98
4.2.4	กรรมสิทธิ์ที่ดิน	100
4.2.5	ราคาที่ดิน	102
4.3	ระบบบริการสาธารณะ	104
4.3.1	ระบบการจราจร	104
4.3.2	ระบบไฟฟ้า	106
4.3.3	ระบบประปา	107
4.4	สภาพเศรษฐกิจและสังคม	107
4.4.1	สภาพเศรษฐกิจ	107
4.4.2	รายได้ท้องถิ่น	108
4.4.3	การศึกษา	110
4.4.4	สภาพสังคมและวัฒนธรรม	111
4.4.5	การท่องเที่ยว	111
4.4.5	สรุปบทบาทเมืองลพบุรี	112
บทที่ 5 การวิเคราะห์และประเมินผลการปฏิบัติการวางผังเมืองลพบุรี		
ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม		
5.1	หลักการและแนวคิดการวางผังเมืองตะวันตก	114
5.2	ลักษณะของผังเมืองลพบุรีสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม	114
5.3	การวิเคราะห์ผลการศึกษา	115
5.3.1	การวิเคราะห์ผังเมืองลพบุรีสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม	116
5.3.1.1	การวิเคราะห์ด้านที่ตั้ง	116
5.3.1.2	การวิเคราะห์ด้านองค์ประกอบของผังเมืองลพบุรีสมัย	
	จอมพล ป. พิบูลสงคราม	118

สารบัญ (ต่อ)

5.3.2	การศึกษาวิเคราะห์บทบาทเมืองลพบุรีในระดับภาค	121
5.3.3	การศึกษาผลการปฏิบัติในระดับเมือง	131
5.3.2.1	การประเมินผลการปฏิบัติในด้านสภาพทางกายภาพ	131
5.3.2.2	การประเมินผลการปฏิบัติในด้านการพัฒนาทางด้านประชากร	157
5.3.3.3	การประเมินผลการปฏิบัติในด้านการพัฒนาทางด้านคมนาคม ..	158
5.3.3.4	การประเมินผลการปฏิบัติในด้านเศรษฐกิจ	160
5.3.3.5	การประเมินผลการปฏิบัติในด้านสาธารณสุข	161
5.3.3.6	การประเมินผลการปฏิบัติในด้านการพัฒนาเมืองทางทหาร	162
5.4	ผลกระทบของแผนพัฒนาเมืองลพบุรีกับสภาพเมืองปัจจุบัน	162
5.4.1	ผลของแผนพัฒนาเมืองที่มีต่อสภาพกายภาพของเมืองลพบุรีปัจจุบัน	162
5.4.2	ผลของแผนพัฒนาเมืองที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจของเมืองลพบุรีในปัจจุบัน	169
5.4.3	ผลของแผนพัฒนาเมืองที่มีต่อสภาพสังคมของเมืองลพบุรีในปัจจุบัน	170
5.5	สรุปผลการปฏิบัติของแผนพัฒนาเมืองลพบุรีในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม	170
บทที่ 6 สรุปและเสนอแนะ		
6.1	สรุปผลของการศึกษา	174
6.1.1	การพัฒนาเมืองตามแนวคิดการวางผังเมืองตะวันตกในเมืองลพบุรี	174
6.2	การประเมินผลการดำเนินการพัฒนาเมืองลพบุรีภายใต้อิทธิพลการ การวางผังเมืองตะวันตก	176
6.2.1	สรุปผลการวิเคราะห์ในระดับภาค	176
6.2.2	สรุปผลการวิเคราะห์การในระดับเมือง	177
6.2.4	สรุปผลของการพัฒนาเมืองลพบุรีภายใต้อิทธิพลของการผังเมือง สมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามที่มีผลต่อสภาพโดยรวมของเมืองลพบุรี	177
6.3	ข้อเสนอแนะ	178
6.3.1	ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเมืองลพบุรีระดับภาค	178
6.3.2	ข้อเสนอแนะในระดับเมือง	179
6.3.3	ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	180
รายการอ้างอิง		181
ภาคผนวก		184
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์		187

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 แสดงรูปแบบการวางผังเมืองตะวันตก.....	14
2.2 แสดงถนนราชดำเนิน.....	16
3.1 แสดงแนวคูเมือง คันดิน กำแพงเมือง	25
3.2 แสดงการวางผังเมืองลพบุรีในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ประมาณปี 2230	26
3.3 แสดงพื้นที่ภายในบริเวณเมืองลพบุรีในปี พ.ศ. 2437.....	31
3.4 รูปปั้นนางรำบริเวณโรงภาพยนตร์ทหารบก	44
3.5 แสดงอาคารที่สร้างขึ้นในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน	53
4.1 บริเวณศาลพระกาฬปี พ.ศ. 2480	80
4.2 แสดงภาพถ่ายทางอากาศบริเวณวงเวียนศรีสุริโยทัยถ่ายปี พ.ศ. 2481	83
4.3 แสดงย่านการค้าภายในบริเวณเมืองเก่าในปัจจุบัน	90
4.4 แสดงบริเวณวงเวียนศรีสุริโยทัยในปัจจุบัน	93
4.5 แสดงการขยายตัวของเมืองในบริเวณถนนนารายณ์มหาราช (นอกเขตเทศบาล)	96
5.1 แสดงการเพิ่มขึ้นของจำนวนอาคารภายในบริเวณพื้นที่หมายเลข 1	144
5.2 แสดงการขยายตัวของเมืองในบริเวณพื้นที่หมายเลข 2	150
5.3 แสดงการขยายตัวของเมืองในบริเวณพื้นที่หมายเลข 3	155

ศูนย์วิทยพัชราคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนที่

แนที่	หน้า
3.1	แนที่แสดงเขตหวงห้ามที่ดินที่จะต้องเวนคืนอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอหนองโดน จังหัดสระบุรี 39
3.2	แนที่แสดงเขตหวงห้ามที่ดินที่จะต้องเวนคืนอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอบ้านเช่า อำเภอบ้านเช่า อำเภอโคกสำโรง จ. ลพบุรี อำเภอปากเพรียว จังหัดสระบุรี 40
3.3	เขตเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ภายในท้องที่อำเภอเมืองลพบุรี จังหัดลพบุรีพ.ศ. 2481 41
3.4	เมืองลพบุรี สำรวจเมื่อปี 2540 กรมแนที่จัดพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2470 52
3.5	การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเขตเทศบาลตามโครงการพัฒนาเมืองลพบุรี 53
3.6	แนที่เมืองลพบุรีสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2477 – 2478 กรมแนที่จัดพิมพ์เมื่อ ปีพ.ศ. 2492 54
3.7	แสดงเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่อำเภอเมืองลพบุรี อำเภอเส้าไห้ อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองโดน และอำเภอชัยบาดาล จังหัดสระบุรี และอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอโคกสำโรง และอำเภอบ้านหมี่ 61
4.1	แนที่แสดงการขยายตัวเมืองลพบุรีปี พ.ศ. 2495 ปี พ.ศ. 2510 และ ปีพ.ศ. 2542 81
4.2	การใช้ประโยชน์ที่ดินตามเขตผังเมืองรวมเมืองลพบุรีปีพ.ศ. 2518 87
4.3	การใช้ประโยชน์ที่ดินตามเขตผังเมืองรวมเมืองลพบุรีปีพ.ศ. 2530 88
4.4	การใช้ประโยชน์ที่ดินตามเขตผังเมืองรวมเมืองลพบุรีปี พ.ศ. 2542.....97
4.5	การถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินในบริเวณเขตเทศบาลเมืองลพบุรี 101
4.6	แนที่แสดงราคาที่ดินในบริเวณเขตเทศบาลเมืองลพบุรีและพื้นที่โดยรอบ ปี พ.ศ. 2542 102
4.7	แนที่แสดงโครงข่ายคมนาคมเมืองลพบุรีปีพ.ศ. 2542 105
5.1	แนที่แสดงลำดับคัยการบริหารราชการทหารในประเทศไทย 124
5.2	แนที่แสดงโครงข่ายเมืองศูนย์กลางของภาคกลางตอนบน 128
5.3	แนที่แสดงความหนาแน่นของประชากรภายในบริเวณเขตเทศบาล เมืองลพบุรีปี พ.ศ. 2520 141
5.4	แนที่แสดงความหนาแน่นของประชากรภายในบริเวณเขตเทศบาล เมืองลพบุรีปี พ.ศ. 2520 142
5.5	การใช้ประโยชน์ที่ดินปี พ.ศ. 2542 (บริเวณหมายเลข 1) 145

สารบัญแนพื้นที่ (ต่อ)

แนพื้นที่	หน้า
5.6	แผนที่แสดงที่ตั้งชุมชนแออัดในบริเวณเมืองลพบุรีปี 2542 147
5.7	การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมภายในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี 148
5.8	การใช้ประโยชน์ที่ดินปี พ.ศ. 2542 (บริเวณหมายเลข2) 151
5.9	การใช้ประโยชน์ที่ดินปี พ.ศ. 2542 (บริเวณหมายเลข3) 156
5.10	ที่ตั้งของชุมชนเก่าและชุมชนที่เกิดจากการขยายตัวภายในบริเวณเมืองลพบุรี 165
5.11	แผนที่แสดงการขยายตัวของชุมชนภายในบริเวณเมืองลพบุรี 166
5.12	อัตราการเจริญเติบโตของประชากรภายในบริเวณอำเภอเมืองลพบุรี ปีพ.ศ. 2542 168

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 แสดงจำนวนประชากรจังหวัดลพบุรี	70
4.2 แสดงความหนาแน่นของประชากร	73
4.3 แสดงอัตราการเจริญเติบโตของประชากร	75
4.4 แสดงอัตราการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ปี พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2530.....	86
4.5 แสดงจำนวนอาคารภายในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี (แยกตามประเภทอาคาร).....	99
4.6 แสดงลักษณะการขยายตัวกิจกรรมการค้าแต่ละชนิดกิจกรรม	108
4.7 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองลพบุรี	109
4.8 แสดงสถานการณ์การคลังของเทศบาลเมืองลพบุรี	110
5.1 แสดงการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่เทศบาลเมืองลพบุรีของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม	133
5.2 แสดงจำนวนประชากรในบริเวณเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ตามการแบ่งเขตพื้นที่ศึกษา	135
5.3 แสดงการใช้ที่ดินแต่ละประเภทในบริเวณเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ปีพ.ศ. 2518 – 2542	136
5.4 แสดงการใช้ที่ดินแต่ละประเภทในบริเวณเขตเทศบาลเมืองลพบุรีปีพ.ศ. 2518 (บริเวณพื้นที่ A)	137
5.5 แสดงการใช้ที่ดินแต่ละประเภทในบริเวณเขตเทศบาลเมืองลพบุรีปีพ.ศ. 2518 (บริเวณพื้นที่ B)	138
5.6 แสดงการใช้ที่ดินแต่ละประเภทในบริเวณเขตเทศบาลเมืองลพบุรีปีพ.ศ. 2518 (บริเวณพื้นที่ C)	139
5.7 แสดงความหนาแน่นของประชากร จำนวนตามเขตสำรวจเทศบาลเมืองลพบุรี ปี พ.ศ. 2520 และ พ.ศ. 2527	143

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
5.1 แสดงอัตราการเจริญเติบโตประชากรภาคกลางปี 2503 – 2543	129
5.2 แสดงอัตราการเจริญเติบโตของประชากรวัยแรงงานในเขตภาคกลาง	130

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย